

قرآن و تربیت

(تفسیر موضوعی میان رشته ای قرآن و علوم)

جلد اول

کلیات، منابع، مبانی، اهداف، اصول، عوامل، مؤلف و تألیف های تربیت

نگارش:

دکتر محمد علی رضایی اصفهانی

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۱
------------	----

فصل اول: کلیات

۱. مفهوم‌شناسی.....	۱۵
۲. فلسفه تربیت (نظام و مکتب تربیتی، نظریه تربیتی).....	۲۲
۳. رابطه تربیت و اخلاق.....	۲۶
۴. تفسیر تربیتی.....	۲۸
الف: مفهوم‌شناسی.....	۲۸
۱. تفسیر در لغت و اصطلاح.....	۲۸
۲. تفسیر علمی.....	۳۱
۳. تفسیر تربیتی.....	۳۴
ب: رویکردهای تفسیر تربیتی.....	۳۴
ج: روش‌شناسی.....	۳۵
فعالیت‌های میان‌رشته‌ای.....	۳۶
د: قواعد و ضوابط تفسیر تربیتی.....	۴۷
ه: مبانی تفسیر تربیتی.....	۵۴
الف: چیستی علم و تقسیم اجمالی علوم بشری:.....	۵۵
ب: عدم وجود همه علوم بشری در ظواهر قرآن:.....	۵۷
ج: هدف اصلی قرآن هدایت.....	۶۲

۲۷۳	پیشینه
۲۷۵	اصول تربیت در قرآن
۳۰۶	مقایسه اصول تربیت قرآنی با مکاتب دیگر

فصل ششم: عوامل تربیت در قرآن

۳۱۱	مفهوم شناسی
۳۱۲	تقسیمات عوامل تربیت
۳۱۶	پیشینه
۳۱۷	محیط، تنها عامل تربیت
۳۱۸	اول: عوامل درونی تربیت
۳۱۸	الف: عوامل مادی درونی
۳۲۶	ب: عوامل فرامادی درونی
۳۳۸	دوم: عوامل بیرونی
۳۳۸	الف: عوامل مادی
۳۵۳	ب: عوامل فرامادی

فصل هفتم: موانع و آسیب های تربیت

۳۷۱	مفهوم شناسی
۳۷۳	پیشینه
۳۷۴	بخش اول: موانع تربیت در قرآن
۳۷۴	اول: موانع درونی
۳۹۵	دوم: موانع بیرونی
۴۲۶	بخش دوم: آسیب های تربیتی در قرآن
۴۳۷	فهرست منابع

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هُوَ أَقْوَمُ﴾ (اسراء/ ۹)

مقدمه^۱

قرآن کریم کتاب هدایت بشر به سوی نور، آمده است تا مردم را از تاریکی های جهل، ظلم، شرک و... به سمت نور الهی رهنمون شود. مسیری که با تربیت انسان های ربانی ممکن است؛ از این رو تربیت ملازم هدایت، بلکه تربیت، مقام اجرایی هدایت الهی است که برای نهادهای صراط مستقیم در بین مردم است.

از این رو قرآن به صورت گسترده به مباحث تربیتی (اهداف، مبانی، روش ها، اصول و...) پرداخته است بلکه کلی آیات قرآن در پی تربیت انسان های الگو همچون پیامبران و پیشوایان معصوم است.

این نوشتار در پی آن است که مباحث تربیتی قرآن را به صورت ساختارمند و موضوعی به مخاطبان عرضه کند تا زمینه ساز شکل گیری تفسیر موضوعی میانه رشته ای در این حوزه باشد و گامی کوچک برای خدمت به قرآن و در جهت منویات مقام معظم رهبری - دامت برکاته - برداشته شود که فرمودند:

«ریشه و پایه و اساس علوم انسانی را در قرآن باید پیدا کرد. یکی از بخش های مهم پژوهش قرآنی این است».^۲

۱. این مقدمه در تاریخ ۱۳۹۱/۵/۳۰. دوم شوال ۱۴۳۲ در حرم امام رضا (ع) در شهر مقدس مشهد به نگارش درآمد.

۲. از بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۱۳۸۸/۷/۲۸ در دیدار با خواهران قرآن پژوه. (دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت

این کتاب بارها در مراکز علمی کشور تدریس و بازخوردگیری و اصلاح شده است. در سامان‌دهی آن برخی طلاب فاضل با ما همکاری کردند از جمله: حجج الاسلام نعمت الله صباغی، محمد امینی طهرانی، میثم ناظمی، ابراهیم رضایی آدریانی، نصرالله سلیمانی و... که از همه آنان تشکر می‌کنم.

و نیز از همکاری و حمایت شورای گسترش فعالیت‌های قرآنی سپاس‌گزاری می‌کنیم. چاپ اول این مجموعه به لطف الهی که در سال ۱۳۹۵ ش منتشر شد مورد توجه فرهیختگان قرآن‌پژوه و تربیت‌پژوه قرار گرفت و اکنون که چاپ دوم این دوره کتاب در سال ۱۳۹۷ ش به چاپ می‌رسد، امید است بار دیگر این پژوهش مورد توجه فرهیختگان و دانشمندان علوم تربیتی قرار گیرد و برای جهت‌دهی به علوم تربیتی براساس قرآن مورد استفاده قرار گیرد. از فرهیختگان حوزه و دانشگاه انتظار می‌رود نظرات سازنده خویش را در مورد این نگاشته برای ما ارسال کنند.^۱

والحمد لله رب العالمین
محمد علی رضایی اصفهانی
۱۳۹۷/۵/۱۹